

fram det självklara att ledarskap också tar, och måste få ta, sin tid.

Den mellanchefsnivå där han själv sitter är också en frukt av omorganiseringen. Primärvården är integrerad i region-sjukhusets organisation och tidigare var alla vårdcentralchefer formellt jämställda med klinikchefer. I den nya organisationen samordnas vårdcentralerna i tre distrikt ledda av varsin områdeschef. Över arbetet hänger ett kraftigt sparbetning, som troligen leder till personalminskningar under de närmaste åren. Det försöker man möta genom bl a bättre samarbete med sjukhuskliniker.

– Att sitta i knät på ett stort undervisningssjukhus är ju både ett hot och en möjlighet, kommenterar Rydwall. Vi får i jämförelse med resten av länet en sämre service på länsdelsnivån, som blir eftersatt på ett regionsjukhus av Umeås typ. Det bästa och viktigaste vi kan göra är att skapa bättre relationer till region-sjukvården. Det krävs mer vårdkedjetänkande och bättre dialog — den är inte dålig idag men den måste förbättras.

»Kräver självrannsakan»

Lars-Åke Idahl, ordförande i Västerbottens läkarförening, beklagar att inte fler läkare sökte tjänsterna.

– Det är sorgligt, kommenterar han. Vi har diskuterat det här inom läkarföreningen och med distriktsläkarna. Men det enda vi har kunnat göra är ju att uppmana våra medlemmar att söka chefs-tjänsterna. Om de av olika skäl inte gör det är det bara att beklaga, och det krävs nu att vi rannsakar oss själva: Varför vill man inte ta på sig ledningsansvaret?

Han tror att förklaringen ligger i att många distriktsläkare upplever att de har blivit mer pressade under de senaste åren och därför tar patienterna i första hand.

– Distriktsläkaren är i allmänhet mycket solidarisk med sina patienter, säger Idahl. Patienterna prioriteras framför ledningsfunktionerna och allt annat arbete. I grunden är det förstås en bra inställning, anser han, men tillägger att den blir kontraproduktiv om det leder till att arbetsmiljön och möjligheten att styra sitt eget arbete blir sämre.

– En distriktsläkare som inte är chef får mindre inflytande över sitt arbete, vilket kan bli frustrerande, säger han. Och om inte enhetschefen har det medicinska ansvaret måste ju den delen ändå delegeras till en läkare. Det kan gå väldigt olika, fungera bra eller mycket dåligt.

På sikt har Idahl farhågor för primärvårdens attraktivitet i förhållande till andra delar av hälso- och sjukvården:

– Om det här börjar framstå som ett område där läkaren i allmänhet inte blir chef, kommer det kanske att medföra att den ledande och pådrivande typen av personer undviker att söka sig dit.

Hans Fällman

En majoritet bakom regeringsförslag

Stiftelserna tvingas täcka minskade forskningsanslag

Från årsskiftet får regeringen möjlighet att utse och entlediga ledamöter i de statliga forskningsstiftelserna. Vänsterpartiet ställer sig bakom regeringsförslaget då det tas upp för beslut i riksdagen den 11 december.

– Jag ser med stor oro på vad som kan komma att hända med forskningen i stort, säger professor Ingvar Lindgren, VD för Stiftelsen för strategisk forskning.

Regeringen får av allt att döma igenom förslaget i riksdagen om att genom en lagändring ge regeringen inflytande över de statliga forskningsstiftelser som byggdes upp av löntagarfondspengar. Förslaget presenteras i årets forskningsproposition (LT 40/96).

Vänsterpartiet har ställt vissa krav för att ansluta sig till regeringens förslag, bl a att pågående forskning som stöds av stiftelserna ska fortgå och att könsfördelningen beaktas då ledamöter väljs till stiftelsernas styrelser.

Eftersom partiet fått gehör för kraven ställer man sig bakom förslaget. Enligt riksdagens utbildningsutskott ska förslaget tas upp för riksdagsbeslut den 11 december.

– Det bästa vore naturligtvis om stiftelsernas pengar kunde återföras till löntagarna, säger partisekreterare Lars Ohly (v).

– Men eftersom det inte är möjligt är det viktigt att man får ett demokratiskt inflytande över stiftelserna.

Lars Ohly stöder regeringens planer på att förstärka forskningsresurserna vid de små och medelstora högskolorna med pengar från de statliga stiftelserna.

– Vi vill inte sprida ut forskningen »jämntjockt» mellan högskolor och universitet, utan ge de små högskolorna möjlighet att satsa på egna nischer. Samtidigt handlar det om regionalpolitik, säger Lars Ohly.

Stora nedskärningar väntar

Regeringen skriver i årets forskningsproposition att de statliga stiftelsernas arbete bör samordnas med statliga åtaganden inom främst forskningens område.

Då handlar det bl a om att täcka de nedskärningar som under nästa år drabbar forskningsråden.

För 1997 handlar det om ett generell sparbetning på ca 14 procent (ca 300 miljoner kronor) vad gäller samtliga forskningsråd. För 1998 väntas ytterligare statliga nedskärningar inom forskningen på preliminärt 150 miljoner kronor.

Professor Ingvar Lindgren är VD för den största stiftelsen som bildades av medel från löntagarfonderna, Stiftelsen för strategisk forskning.

Stiftelsen har ett kapital på 7,8 miljarder kronor och enligt planerna ska projektanslagen uppgå till 400 miljoner kr 1997, och till 600 miljoner kr 1998. Stödet riktar sig till områdena medicin, teknik och naturvetenskap.

Ingvar Lindgren hade helst sett att regeringen skjutit på besparingarna i åtminstone ett år och utnyttjat 1997 till att planera någon sorts samordning med stiftelsernas verksamhet.

– Vi känner naturligtvis ett ansvar för forskningen i stort, men våra åtaganden måste göras inom ramen för stiftelsens stadgar, säger Ingvar Lindgren.

– Om statens nedskärningar påverkar forskningsprogram som även får medel från oss har vi ett ansvar att gå in. Jag ska under hösten titta på konsekvenserna för våra åtaganden när det blir neddragningar från andra finansiärer.

Stiftelsen för strategisk forskning har i de flesta fall garanterat projektanslag under tre år, i vissa fall fem år.

Kan inte kompensera allt

Hur stiftelsens verksamhet kan komma att påverkas om regeringen får igenom en lagändring i stiftelselagen är för tidigt att säga, menar Ingvar Lindgren.

– Vi vet inte om, hur eller när regeringen ska använda möjligheten att tillsätta eller entlediga ledamöter i stiftelserna. Och ska en diskussion föregå besluten om hur stiftelsernas pengar ska användas, eller ska pengarna bara fylla de hål som uppstår då regeringen minskar anslagen till forskningsråden? undrar Ingvar Lindgren.

– Statens nedskärningar är större än vad stiftelserna rimligen kan kompensera.

Ingvar Lindgren menar att stiftelserna agerat starkt för att påverka regeringens förslag.

– Men det är svårt att säga om vi lyckats påverka förslaget. Däremot tycker vi att det varit alltför tyst från forskarhåll, säger Ingvar Lindgren.

Peter Örn